

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน
เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1
THE OPERATION OF THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM BY
SCHOOL ADMINISTRATORS MUEANG 2 SCHOOL GROUP
CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ชนิษฐา สุขธูป¹, เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร^{2*}

Khanittha Sukthup¹, Saowaphark Lampetch²

คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย¹

คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย²

Faculty of Liberal Arts, Education Administration, Krirk University, Thailand¹

Faculty of Liberal Arts, Education Administration, Krirk University, Thailand²

Received: April 18, 2026 Revised: April 20, 2026 Accepted: April 25, 2026

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 จำนวน 162 คน ปีการศึกษา 2568 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของ Krejcie & Morgan แล้วนำไปสุ่มอย่างง่ายแบบสัดส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test, ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 โดยรวมรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

Abstract

This study aimed to: 1) Study the operation of the student care and support system by school administrators in Mueang 2 School Group, Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1; and 2) Compare the operation of this system as perceived by teachers, classified by their educational levels and work experiences. a sample group of 162 teachers from Mueang 2 School Group under Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1 during the 2025 academic year. The sample size was determined using the Krejcie & Morgan (1970) table, followed by proportional stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation (SD.), and t-test for hypothesis testing., The research findings were as follows: 1) The operation of the student care and support system by school administrators in Mueang 2 School Group, under Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1, was found to be at a high level overall. When considering individual aspects, the aspect of knowing students individually was found to be at the highest level. The other four aspects were at a high level, ranked by their means from highest to lowest as follows: student screening, student promotion and development, student referral, and prevention and problem-solving. 2) The comparison of the operation of the student care and support system revealed that: Educational levels: Teachers with different educational levels had statistically significant differences in their opinions toward the overall operation at the .05 level. For individual aspects, most showed no significant differences, except for student screening and student promotion and development, which showed statistically significant differences at the .05 level. Work experiences: Teachers with different years of experience showed no statistically significant differences in their opinions toward the operation of the system, both overall and in all individual aspects.

Keywords: Student Care and Support System, Educational institution administrators, Promoting and developing students.

บทนำ

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่างๆ ของประเทศหลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ สถิติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน ปัญหาแรงงานนอกระบบและการค้ามนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทย และสังคมไทยในหลายประเด็น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนไทยคือ ความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าเยาวชนไทยให้คุณค่าและนิยมกับความสนุกสนานและความพึงพอใจละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเคารพเกรงใจต่อผู้อาวุโสกว่า ติดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านทางสังคมออนไลน์ ติดเกมอินเทอร์เน็ต และมีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรง และความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งขาดการกำกับควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาตั้งครกในวัยวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปละละเลยให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงจร การเล่นเกมพนันมากขึ้น เช่น การเล่นเกม เล่นพนันฟุตบอล (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น. 32-33)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักในความสำคัญของการยกระดับ คุณภาพการศึกษาโดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมี ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์มาตรการและจุดเน้นใน การพัฒนาคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังได้สนับสนุนส่งเสริมให้ สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิต การพัฒนาวินัยเชิงบวก รวมทั้งการจัดกิจกรรม การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนในทุกระดับให้สมรรถนะและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์และมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องกับมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

คำถามการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เป็นอย่างไร
2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างไรร

วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้ศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกัน
2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน แตกต่างกัน

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการเก็บข้อมูลรายบุคคลเพื่อติดตามพัฒนาการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านการเรียนรู้ สุขภาพกาย สุขภาพจิต และพฤติกรรมทางสังคม ระบบนี้มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การรู้จักและเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองและประเมินความเสี่ยง การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมพัฒนา และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนเครือข่ายจำนวน 13 โรงเรียน พบว่า มีนักเรียนยากจน จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 4.41 นักเรียนพิการ ประเภทบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 นักเรียนออกกลางคัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง นักเรียนกลุ่มเสี่ยงปัญหาสุขภาพ (โรคอ้วน) จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1: 2567) นอกจากนี้ จากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนวัดดอนทองฯ สรุปรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า พ่อแม่แยกทางกันหรือแต่งงานใหม่ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 14.15 นักเรียนไม่มีคนดูแล จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ผู้ปกครองเล่นการพนัน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เล่นโทรศัพท์มือถือ จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 73.82 นักเรียนใช้เวลากับการดูโทรทัศน์และสื่อบันเทิง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 60.61 นักเรียนเล่นสแน็กเกอร์ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับสารเสพติด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 นักเรียนติดบุหรี่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าว เกเร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.18 และนักเรียนติดเกมใช้เวลาเล่นเกินกว่า 2 ชั่วโมง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 ที่พบว่าการดำเนินงานตามขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังดำเนินงานได้ไม่ครบ 5 ขั้นตอน และยังดำเนินงานเป็นระบบ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นครูที่ปรึกษาทุกคนควรมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานตามขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบมากขึ้น นักเรียนจึงจะได้รับการดูแลช่วยเหลือได้ตรงตามสภาพปัญหา และความต้องการ (พรนภา หลานวงศ์, 2559)

งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการสำคัญของสถานศึกษาในการดูแลและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยมุ่งเน้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง ทั้งด้านการเรียน พฤติกรรม สุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่

เกี่ยวข้อง แนวคิดสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดจากความเชื่อว่า เด็กทุกคนมีคุณค่า สามารถพัฒนาได้ หากได้รับการดูแลและช่วยเหลือที่เหมาะสม แนวคิดหลักของระบบนี้คือการจัดการเชิงระบบ (Systematic approach) ที่ประกอบด้วยขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การคัดกรองนักเรียนเพื่อค้นหาความต้องการและปัญหา การจัดทำข้อมูลรายบุคคล การป้องกันและส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับระดับปัญหา รวมถึงการประสานและส่งต่อไปยังหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขได้เพียงลำพัง ทั้งหมดนี้ต้องดำเนินไปภายใต้การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังตั้งอยู่บนฐานของแนวคิดด้านการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม (holistic development) ที่ให้ความสำคัญทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม โดยครูในฐานะผู้ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด จะต้องเป็นผู้สังเกต ติดตาม และให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่กำหนดนโยบาย จัดระบบข้อมูล และสนับสนุนทรัพยากรให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและครอบคลุม ดังนั้น แนวคิดเรื่องงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมิใช่เพียงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า แต่เป็นการสร้างกระบวนการเชิงป้องกัน ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างสมดุลและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนเป็นกลไกที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดูแลเด็กทุกคนได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

สรุปแนวคิดและความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กล่าวมา แม้ว่าสถานศึกษาหลายแห่งจะมีการนำระบบนี้มาใช้ในการบริหารจัดการดูแลผู้เรียน แต่การดำเนินงานในทางปฏิบัติยังพบอุปสรรคและข้อจำกัดในหลายด้าน ทั้งในเรื่องการคัดกรองนักเรียน การจัดทำข้อมูลรายบุคคล ความต่อเนื่องในการติดตามช่วยเหลือ ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับครูผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอก จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 ยังประสบปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางพัฒนา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2559)

ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึง คุณค่าและความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการดูแลแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ และได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ถูกวิธีและทันเวลา ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนเป็น รายบุคคล
2. เป็นกลไกสำคัญในการลดปัญหาการออกกลางคัน แต่จะช่วยประคับประคองให้ผู้เรียน อยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร
3. สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าผู้เรียนแต่ละสถานภาพจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน

4. ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้เรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างอบอุ่นด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

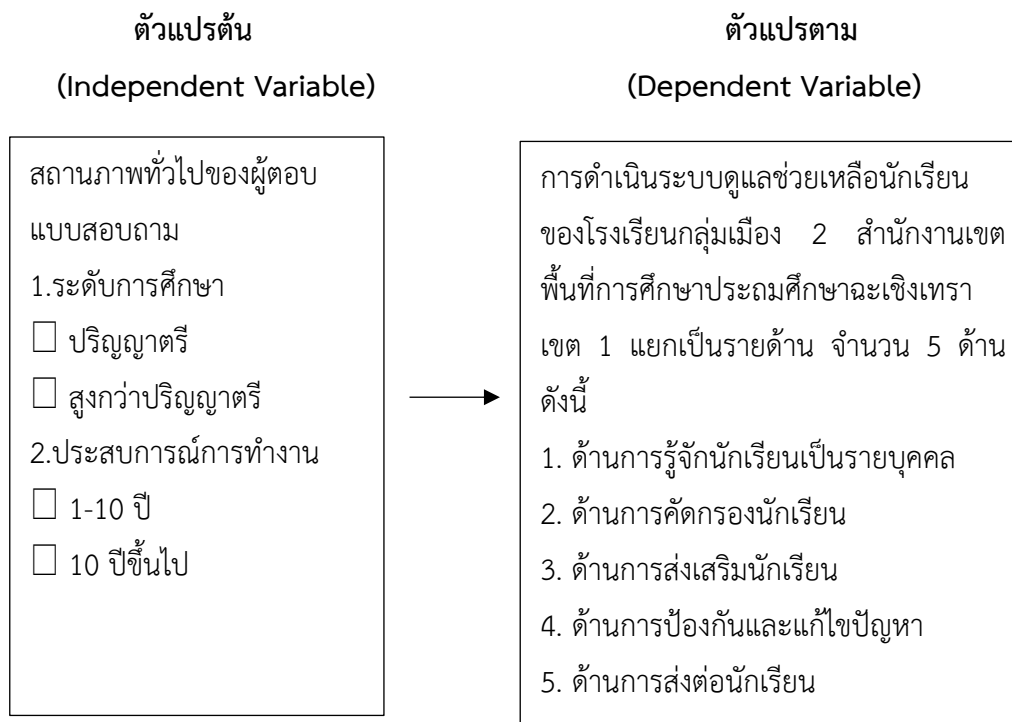
5. ผู้เรียนรักโรงเรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ อย่างรอบด้าน ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีทักษะชีวิต สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

6. ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาความเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรมมีเป้าหมายในชีวิตและมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค

7. มีเครือข่ายความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อให้เกิดระบบงาน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง

สรุปกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดของ มืองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ ซึ่งหน่วยงานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 นำแนวคิดไปใช้ในโรงเรียนใน 5 ด้านดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 1 ประเภท ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่

ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นตามแนวทางของ โดยออกแบบเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับดังนี้ (Likert, (1932) และ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2559)

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะคำถามแบบ ตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเมือง 2 นำมาเรียบเรียงและ สร้างแบบสอบถามขึ้นภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. นำแนวคิด ทฤษฎี ตำรา งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

3. นำเครื่องมือที่ร่างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

คณะกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านต่าง ๆ คือ ความตรงของเนื้อหา ความตรงด้านโครงสร้าง ความถูกต้องของรูปแบบ ความถูกต้องของภาษา และความเหมาะสมด้านเวลาในการตอบแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้วิธีหาค่า Index of item objective congruency (IOC) โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

+1 แน่ใจว่า ข้อคำถามข้อนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 ไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามข้อนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 แน่ใจว่า ข้อคำถามข้อนั้นวัดได้ไม่ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

โดยบันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละข้อ จากนั้นคำนวณหาค่า IOC ใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67-1.00 จากข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ จากนั้นจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงเสนอ

ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง จนแบบสอบถามมีความเหมาะสมและมีความสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

6. จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครู กลุ่มโรงเรียนเมือง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.93

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษา เรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ออกคำสั่งจากคณะศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเกริก ส่งถึงโรงเรียนต่างๆ ในกลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

2. ผู้ศึกษาได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถาม ไปส่งที่โรงเรียนต่างๆ ในกลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหาร

กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ โดยผู้ศึกษาจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองตามเวลาที่กำหนด

3. ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามเวลาที่กำหนด ผู้ศึกษาติดตามด้วยตนเองโดยจะประสานงานขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนอีกครั้ง และนัดรับแบบสอบถามกลับคืน ภายใน 1 สัปดาห์

4. เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาตรวจสอบค่า, สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่แจกไป จำนวน 162 ฉบับ ผู้ศึกษาได้รับกลับคืนมา เป็นแบบสอบถามที่มีความ สมบูรณ์ จำนวน 162 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยและการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา และ ประสิทธิภาพทำงาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารกำกับให้มีการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารใช้ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลในการวางแผนส่งเสริมตามศักยภาพของนักเรียนอย่างเหมาะสม ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อทำความเข้าใจนักเรียนในทุกด้านอย่างลึกซึ้ง รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ ผู้บริหารจัดให้มีเครื่องมือที่หลากหลาย โดยใช้ ระเบียบสะสมแบบประเมินพฤติกรรม ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูดำเนินการคัดกรอง

นักเรียนอย่างเป็นระบบ ตามเกณฑ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ได้อย่างเหมาะสม รองลงมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก 3 ข้อ คือ ผู้บริหารใช้ผลการคัดกรองนักเรียนในการวางแผนปฏิบัติการดูแลให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารติดตามประเมินผลกระบวนการคัดกรองเพื่อปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมต่อความต้องการของนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมอย่างชัดเจน เพื่อประเมินนักเรียนในกลุ่มต่างๆ ตามลำดับ

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อสร้างบรรยากาศอบอุ่นเสมือนครอบครัว ช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ทักษะชีวิต รองลงมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก 4 ข้อ คือ ผู้บริหารสนับสนุนครูที่ปรึกษาเข้าเฝ้านักเรียนมากขึ้น ผ่านกิจกรรมโฮมรูมโดยการสื่อสารกับนักเรียน ผู้บริหารสนับสนุนนักเรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารกำหนดแนวทางติดตามผลการพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ตามลำดับ

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารกำกับดูแลครู ในการให้คำปรึกษาที่สร้างความไว้วางใจ เพื่อช่วยนักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยการเยี่ยมบ้าน เพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง รองลงมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก 2 ข้อ คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างเท่าเทียม ให้การดูแลเป็นพิเศษกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรม เข้าวัดทำบุญทุกวันพระ เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถพัฒนาตนเองได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ผู้บริหารสนับสนุนครูให้พัฒนาความรู้ด้านจิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทักษะการให้คำปรึกษา ตามลำดับ

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับ มาก 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารติดตามผลการช่วยเหลือหลังจากส่งต่อนักเรียน เพื่อให้การแก้ไขปัญหานักเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูรวบรวมข้อมูลเพื่อชี้แจงเหตุผลในการส่งต่อนักเรียน นักเรียนเกิดความเข้าใจ และให้ความร่วมมืออย่างดี การส่งต่อนักเรียนครอบคลุมนักเรียนที่มีปัญหา ความสามารถพิเศษ หรือความต้องการพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้บริหารกำหนดระบบการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหา นักเรียนได้ด้วยตนเอง ตามลำดับ

1.6 เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการ

คัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.7 เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หากไม่รู้จักตัวตนของเด็ก ข้อมูลด้านอื่นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ผู้อำนวยการและคณะครูอาจมองว่าการมีฐานข้อมูลที่แม่นยำ (เช่น ข้อมูลครอบครัว, สุขภาพ, ฐานะทางเศรษฐกิจ) เป็น "เข็มทิศ" สำคัญที่ช่วยให้การคัดกรองและการช่วยเหลือในขั้นตอนถัดไปทำได้ตรงจุด และผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างฐานข้อมูลพื้นฐานที่เข้มแข็ง โดยมองว่าเป็นต้นน้ำที่สำคัญที่สุดของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หากรู้จักนักเรียนอย่างลึกซึ้งจะช่วยให้การคัดกรองนักเรียนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชพล เทียงดี (2563 : น. 41) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมองว่าการรู้จักตัวตนที่แท้จริงของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการดูแลช่วยเหลือ ซึ่งปรากฏชัดจากบทบาทของผู้บริหารในการกำกับดูแลให้มีการจำแนกกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อให้สามารถออกแบบมาตรการการดูแลช่วยเหลือได้ตรงตามสภาพปัญหาและมีความเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ธรรมะ (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัด สพป. เพชรบุรี เขต 2 ซึ่งพบว่าด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ มากที่สุด

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวางระบบการคัดกรองที่โปร่งใสและมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ทำให้ครูที่ปรึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจและแม่นยำ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาเป็นลำดับต้นๆ เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารยังแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้วยการนำผลการคัดกรองมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนปฏิบัติการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชพล เทียงดี (2563 : 41) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ใน ระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เกื้อกูลต่อจิตใจ โดยชูบทบาทของกิจกรรมโฮมรูม เป็นกลไกหลักในการเข้าถึงนักเรียนและการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรดา มลิลลา (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุผ่านการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านและความไว้วางใจเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราวุฒิ เหล่าจินดา (2559) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการกำกับติดตามผลการช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ทำให้การดูแลนักเรียนไม่ขาดช่วงแม้จะอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญภายนอกแล้วก็ตาม อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับนักเรียนก่อนการส่งต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรดา มลิลลา (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 1 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันอาจมีวิสัยทัศน์และการให้ความสำคัญกับการใช้ "เครื่องมือทางสถิติและจิตวิทยา" ที่ต่างกัน ทำให้มองเห็นว่าการคัดกรองไม่ใช่เพียงการกรอกเอกสาร แต่คือการสร้างฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อพยากรณ์พฤติกรรมนักเรียน ส่งผลให้การกำกับดูแลครูในชั้นตอนนี้มีมากขึ้นและเป็นระบบมากกว่า ซึ่งครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันอาจมีแนวคิดในการประยุกต์ใช้ "ทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาเชิงบวก" ที่ต่างกัน ระดับการศึกษาที่สูงกว่ามักมาพร้อมกับการเปิดรับนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ ทำให้เกิดการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต (Life Skills) หรือกิจกรรมโฮมรูมที่มีรูปแบบหลากหลายและทันสมัยมากกว่าการทำกิจกรรมตามรูปแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ หล่อทอง (2562, น. 82-84) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. ที่พบว่าระดับการศึกษาและความรู้เฉพาะทางด้านการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารมองเห็นความสำคัญของการใช้เครื่องมือคัดกรองและการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนโยบายเร่งด่วนและสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งมีคู่มือและขั้นตอนการปฏิบัติ ที่ชัดเจน 5 ขั้นตอน ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีการกำกับ ติดตาม และวางระบบสารสนเทศที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ครูไม่ว่าจะมีประสบการณ์ทำงานมากหรือน้อย ต่างก็ยึดถือระเบียบและแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ครูที่มีประสบการณ์น้อย (กลุ่มคนรุ่นใหม่) มักมีความกระตือรือร้นและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลและการคัดกรองทำได้รวดเร็ว ขณะที่ครูที่มี ประสบการณ์มาก ก็มีความเชี่ยวชาญในเชิงมนุษยสัมพันธ์และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เมื่อทั้งสองกลุ่มปฏิบัติงานภายใต้บริบท "กลุ่มโรงเรียนเมือง 2" ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (PLC) จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมหมาย เทียนสมใจ (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. พบว่าประสบการณ์ที่ต่างกันไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หากสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่ดีและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ทำให้ทราบถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเมือง 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยผู้ศึกษาได้สรุปเป็นแผนภาพที่แสดงในภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กรองทิพย์ บัวผาย. (2562). *แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- กิ่งบุปผา จันทร์บุญแก้ว. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- กิตติมา ลัคนาวีระ. (2563). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ.*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *การประชุมปฏิบัติการพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ภูมิภาคหลักสูตรผู้บริหารศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้สำหรับ การพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการก้าวอย่างยั่งยืน. : กรุงเทพฯ.*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักสูตรครูที่ปรึกษา*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการจัดการอบรมการแนะแนวสำหรับ วิทยากร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Anne Elizabeth Bernard. (1984). "A study of Role of the senior High School Principal as Instruction Leader," *Dissertation Abstract International* 45,04 October.
- Douglas Cheney. (2020). *Transition of Secondary Student with Emotional or Behavioral Disorders*, accessed <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles> March 2 ,2020.
- Lester N. Dowing. (1987). *Guidance and Counseling Services: An Introduction*, (New York: McGraw – Hall Book Co.) 7.
- Goodman, Robert, and others. (2003). "Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples," *Dissertation Abstracts International* 65,10 October.